

AŞI REDDDİ : ETİK BUNUN NERESİNDE ?

Prof. Dr. Ahmet SALTİK, MD, MSc, BSc

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AbD, profsaltik@gmail.com

[KLP SEMPOZYUMU - IV "Sonbahar 2018" Sözlü bildirisidir..]

25 - 27 Eylül 2018, Ankara

Aşı reddi / çekincesi son yıllarda Dünyada ve Türkiye’de tehlikeli boyutlarda artış eğiliminde. 2017 sonunda Türkiye’de bu rakam 23 bini aştı! Çocuklarına aşı yaptırmayı reddeden 2 aile, sorunu bireysel başvuru ile Anayasa Mahkemesine taşıdı ve Anayasa md. 13 ve 17 bağlamında, bağlayıcı yasal kural olmaması gerekçesiyle, kamunun aşıya zorlamasının “hak ihlali” olacağı kararı verildi (Kasım 2015). Aradan geçen 3 yıla yakın sürede aşıları zorunlu kılan bir yasal düzenleme yapılmadığından, aşı reddi hızla yaygınlaştı, salgın riski doğdu. Sorunun teknik hukuksal boyutunun yanı sıra Etik irdelemesi, temellendirmesi yapılabilir mi, nasıl?

Bilindiği gibi Etik’in 4 temel ilkesi; **1) Önce zarar vermemek 2) Yararlı olmak 3) Adil olmak ve 4) Özerkliğe saygılı olmaktır.** Bir eylemin, olgunun, değer, kuralın, standardın, ilkenin, mevzuat hükmünün.. Etik kabul edilebilmesi, savunulması ve temellendirilmesi, bu 4 ilkeye de olabildiğince uyumlu olmasıyla olanaklıdır. Çocuklarına aşı yaptırmaktan kaçınan anababalar yasal velayet yetkisini kullandıklarını ve kendilerini tersine zorlayacak bir yasa kuralının bulunmadığını savlamaktadırlar. Oysa bilimsel kanıtlara göre, aşıdan kaçınarak çocuklarına daha büyük potansiyel zarar vermektedirler. Aşılar toplumu da koruduğundan, aşı reddinden başkaları da zarar görmektedir; ilk Etik ilkeye açıkça ters düşülmektedir. Çocukluk aşıları çocuğa ve topluma aşıyla korunulabilecek hastalıklardan arınmış sağlıklı bir yaşam sunduğundan; aşı reddi ile kendi çocuğuna ve topluma yararlı olma yükümü de yerine getirilmeyerek 2. Etik ilke de çiğnenmektedir.

Aşı reddi Adil bir davranış da değildir çünkü bilimsel olarak gerekçelendirmeksizin salt kişisel keyfi değerlere dayandırılmakta ve çocuk ve toplum için ciddi ve dönüşümsüz sağlık riskleri doğurmaktadır. Bu riskler engelli kalmaktan erken ölüme dek ağır ve geri döndürülemez risklerdir.

4. olarak, çocuklar adına anababanın aşı reddi kararı, yakın - uzak gelecekte çocukların ve toplumun bu bağlamda kendi kararlarını oluşturabilmesini dönüşümsüz olarak engellemektedir.

**Anayasa md. 56 herkese sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı tanırken;
Anayasa md. 12/2 ve İHEB md. 30, hakların kötüye kullanımını kesin olarak yasaklamaktadır.**

Sonuç olarak : Çocukluk çağı aşılarının velayet öznelerince reddi, bütünüyle Etik dışıdır. Yasama organınca biçimsel yasa normu eksiği tamalanarak etik ihlal sonlandırılmalıdır.

Anahtar sözcükler : Aşı reddi (vaccine refusal), aşı çekincesi (vaccine hesitancy), etik, biyoetik, velayet hakkı, aşıyla korunulabilir hastalıklar, salgın riski